

sygn. akt I Ns 361/14

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2016 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR A. Waszczyk

Protokolant: staż. M. Suplewska

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku M. W. (1)

z udziałem M. W. (2)

o podział majątku wspólnego

postanawia:

I. ustalić, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków M. W. (2) i M. W. (1) wchodzi prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego numer (...) o powierzchni użytkowej 47,22 m² w budynku położonym w Ł. przy ul. (...), wraz z udziałem wynoszącym (...) części, części wspólnych budynku i innych urządzeń oraz takim samym udziałem w prawie własności działek gruntu nr (...), dla którego to lokalu w Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XVI Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta (...) o wartości 153.700,00 zł. (sto pięćdziesiąt trzy tysiące siedemset złotych)

II. ustalić, iż z majątku wspólnego podlega zwrotowi na rzecz majątku osobistego uczestniczki M. W. (2) nakład w postaci wkładu mieszkaniowego o wartości 152.931,50 zł. (sto pięćdziesiąt dwa tysiące dziewięćset trzydzieści jeden złotych i pięćdziesiąt groszy)

III. dokonać podziału majątku wspólnego byłych małżonków M. W. (2) i M. W. (1) w następujący sposób :

1/ opisane w punkcie I niniejszego postanowienia prawo przyznać na wyłączną własność M. W. (2) :

2/ zasądzić od M. W. (2) na rzecz M. W. (1) tytułem spłaty kwotę 384,25 zł. (trzysta osiemdziesiąt cztery złote i dwadzieścia pięć groszy)

IV. oddalić wniosek w pozostałym zakresie

V. przyznać adwokatowi M. M. kwotę 4.428,00 zł. (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) tytułem wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu;

VI. nakazać wypłacić ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz adwokata M. M. kwotę 4.428,00 zł. (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestniczce M. W. (2) z urzędu.

VII. nie obciążać stron nieuiszczonymi kosztami postępowania sądowego

VIII. ustalić , że każda ze stron ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie

Sygn. akt I Ns 361/14

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 10 marca 2014 r. wnioskodawca M. W. (1), reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniósł o:

- ustalenie, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki M. W. (2) wchodzi lokal mieszkalny nr (...) usytuowany w siódmej kondygnacji w budynku wielomieszkaniowym w Ł. przy ulicy (...) składający się z trzech pokoi, kuchni, przedpokoju, łazienki i ubikacji o łącznej powierzchni użytkowej 47,22 m², posiadający księgę wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi, XVI Wydział Ksiąg Wieczystych nr (...) o wartości 212.500 złotych,
- o zniesienie współwłasności nieruchomości opisanej w pkt 1, której współwłaścicielami po 1/2 części jest M. W. (1) i M. W. (2),
- dokonanie podziału majątku w ten sposób, że przyznać wymieniony składnik majątku w pkt 1 na wyłączną własność uczestniczce postępowania M. W. (2), z obowiązkiem spłaty na rzecz wnioskodawcy M. W. (1) kwoty 106.250 zł, płatnej w terminie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie, z odsetkami ustawowymi w razie zwłoki w płatności,
- zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, iż związek małżeński wnioskodawcy i uczestniczki zawarty dnia 1 października 1994 r. został rozwiązany dnia 20 grudnia 2013 r. Wnioskodawca i uczestniczka w czasie trwania małżeństwa – w 2008 r. –nabyli na własność lokal mieszkalny nr (...) usytuowany przy ul. (...) w Ł., co uzasadnia dokonanie podziału tej nieruchomości poprzez przyznanie jej na własność uczestniczce z obowiązkiem spłaty. Proponowany podział majątku jest uzasadniony potrzebami stron.

/wniosek k. 2 – 4/

Pismem z dnia 4 kwietnia 2014 r. uczestniczka M. W. (2) wniosła o ustanowienie dla niej adwokata z urzędu w osobie M. M..

/pismo przygotowawcze k. 26/

Pismem z dnia 16 kwietnia 2014 r. uczestniczka wskazała, iż przyłącza się do wniosku o podział majątku wspólnego co do zasady, potwierdziła, iż w skład majątku wspólnego wchodzi mieszkanie opisane przez wnioskodawcę. Uczestniczka wniosła o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w ten sposób, że jej udział w majątku wspólnym wynosi 9/10 części, zaś wnioskodawcy – 1/10, o rozliczenie jej nakładu na majątek wspólny w postaci wartości spółdzielczego lokatorskiego prawa do mieszkania, które następnie zostało przekształcone w odrębną własność, a także o przyznanie jej mieszkania na wyłączną własność bez obowiązku spłaty na rzecz uczestnika. Uczestniczka zakwestionowała również wartość mieszkania podaną we wniosku jako zawyżoną.

/pismo przygotowawcze z dn. 16.04.2014 r. k. 29 – 30/

Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział I Cywilny ustanowił dla M. W. (2) pełnomocnika z urzędu.

/postanowienie z dn. 23.04.2014 r. k. 34/

Wnioskodawca w piśmie z dnia 15 czerwca 2014 r. oświadczył, iż podtrzymuje stanowisko zawarte we wniosku, a także że nie wyraża zgody na ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz na przyznanie wyłącznej własności wnioskodawcy bez obowiązku spłaty.

/pismo przygotowawcze z dn. 15.06.2014 r. k. 76 – 78/

Postanowieniem z dnia 5 maja 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział I Cywilny, zwolnił uczestniczkę częściowo od kosztów sądowych, w zakresie zaliczki na wynagrodzenie biegłego w kwocie 600 zł.

/postanowienie k. 174/

W piśmie przygotowawczym z dnia 22 marca 2016 r. pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o otwarcie na nowo przewodu sądowego i wyznaczenie rozprawy wskazując, iż nieobecność pełnomocnika wnioskodawcy na rozprawie w dniu 15 marca 2016 r. wynikała z nagłej choroby substytutu pełnomocnika wnioskodawcy, potwierdzonej zaświadczeniem wstawionym przez lekarza sądowego w dniu 16 marca 2016 r.

/pismo przygotowawcze z dn. 22.03.2016 r. k. 254 – 255/

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) przy ul. (...) w Ł. przysługiwało od dnia 11 marca 2001 r. wyłącznie R. D. (1).

/dowód z zeznań świadka R. D. (1) – protokół rozprawy z dn. 17.03.2015 r. k. 141 – 142, wyrok z dnia 11.11.1988 r. k. 73, ugoda k. 72/

Dnia 12 marca 2001 r. R. D. (2) zwrócił się do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. o przekazanie jego wkładu członkowskiego na rzecz jego córki M. W. (2), a nie o skreślenie z listy członków. Jednocześnie R. D. (1) wypowiedział członkostwo Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł..

/wniosek z dn. 12.03.2001 r. k. 71/

12 marca 2001 r. M. W. (2) wniosła o przydział mieszkania spółdzielczego typu lokatorskiego kategorii m – 4.

/wniosek k. 68/

Umową darowizny zawartą w dniu 18 maja 2001 r. w Ł. R. D. (1) w związku z ustaniem członkostwa w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. darował własność równowartości spółdzielczego prawa do lokalu /wkładu mieszkaniowego/ w kwocie 33.945,43 zł oraz udział w kwocie 0,05 zł na rzecz swojej córki M. W. (2). W umowie wskazano, iż cesja była skuteczna pod warunkiem zgłoszenia wniosku przez M. W. (2) o przyjęcie jej w poczet członków spółdzielni w ramach pierwszeństwa i z chwilą przyjęcia jej do spółdzielni przez Zarząd.

/umowa darowizny z dn. 18.05.2001 r. k. 67, dowód z zeznań świadka R. D. (1) – protokół rozprawy z dn. 17.03.2015 r. k. 141 – 142/

M. W. (2) została w dniu 18 lipca 2001 r. przyjęta w poczet członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) na prawach pierwszeństwa po ojcu R. D. (1).

/zaświadczenie z 18.07.2001 r. k. 65, deklaracja przystąpienia z 27.08.2001 r. k. 66/

W dniu 18 lipca 2001 r. pomiędzy Spółdzielnią Mieszkaniową (...) z siedzibą w Ł. przy ul. (...) M. W. (2), członkiem spółdzielni wpisanym do rejestru członków pod numerem (...), została zawarta umowa o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) przy ul. (...). W § 3 ust. 2 umowy wskazano, iż

członek wniósł wkład mieszkaniowy w wymaganej wysokości oraz zobowiązał się uiszczać opłaty określone w ustawie i statucie spółdzielni.

/umowa o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego z dn. 18.07.2001 r. k. 31 i verte/

Wkład budowlany będący własnością M. W. (2) stanowił 100% wartości rynkowej lokalu.

/zaświadczenie k. 61/

M. W. (1) oraz M. W. (2) są współwłaścicielami lokalu mieszkalnego nr (...) usytuowanego w siódmej kondygnacji w budynku wielomieszkaniowym w Ł. przy ulicy (...) składającego się z trzech pokoi, kuchni, przedpokoju, łazienki i ubikacji o łącznej powierzchni użytkowej 47,22 m², posiadającego księgę wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi, XVI Wydział Ksiąg Wieczystych nr (...). Przysługuje im również udział wynoszący 236//1000 części, części wspólnych budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz takim sam udział w prawie własności działek gruntu nr (...) położonych w Ł. przy ul. (...) i nr 9 oraz ulicy (...). Do nabycia przedmiotowej własności doszło w drodze zawarcia między wnioskodawcą i uczestniczką a Spółdzielnią Mieszkaniową (...) w Ł. w dniu 14 lutego 2008 r. umowy o ustanowienie odrębnej własności lokalu oraz przeniesienia prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku wielomieszkaniowym nr (...) w Ł. przy ul. (...).

/wydruk z CI KW nr (...) k. 15 – 17, zaświadczenie nr (...) 3140.388.2013 k. 14, umowa o ustanowienie odrębnej własności lokalu oraz przeniesienia prawa własności repertorium A nr – (...) k. 18 – 20 verte/

Związek małżeński M. W. (1) i M. W. (2) zawarty w dniu 1 października 1994 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego Ł. w Ł., został rozwiązany mocą wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, XII Wydział Cywilny Rodzinny z dnia 20 grudnia 2013 r. bez orzekania o winie.

/wyrok Sądu Okręgowego z dn. 20.12.2013 r. k. 8 – 13 verte/

Przed wyprowadzką w 2001 r. R. D. (1) z własnych środków przeprowadził w mieszkaniu remont. W latach 1994 r. – 2001 r. R. D. (1) opłacał wszelkie świadczenia za mieszkanie przy ul. (...).

/dowód z zeznań świadka R. D. (1) – protokół rozprawy z dn. 17.03.2015 r. k. 141 – 142/

Mieszkanie nie było gruntownie remontowane od 2001 r. Z przeprowadzonych prac pomalowano część ścian, część wytapetowano, wymieniono meble w pokoju dzieci oraz lodówkę i kuchnię gazową. W wykonywaniu tych czynności brał udział wnioskodawca.

/zeznania świadka M. W. (3), protokół rozprawy z dn. 21.10.2014 r. k. 135 – 137, dowód z przesłuchania uczestniczki w charakterze strony, protokół rozprawy z dn. 15.03.2016 r. k. 248 – 251/

Uczestniczka nie posiada żadnych oszczędności. Kiedy dzieci były małe, uczestniczka zajmowała się wychowywaniem dzieci i dbaniem o dom, przebywała na urlopie macierzyńskim i następnie wychowawczym. Wówczas koszty utrzymania rodziny ze swego wynagrodzenia pokrywał wnioskodawca.

Zdarzało się, że w trakcie trwania małżeństwa wnioskodawca nadużywał alkoholu. Przez 17 lat trwania małżeństwa wnioskodawca często pozostawał bez zatrudnienia. W 2004 r. przebywał w Anglii w pracy. Wówczas wspierali ją finansowo rodzice.

/zeznania świadka M. W. (3) - protokół rozprawy z dn. 21.10.2014 r. k. 135 – 137, dowód z zeznań świadka R. D. (1) – protokół rozprawy z dn. 17.03.2015 r. k. 141 – 142/

Od chwili pójścia dzieci do przedszkola pracę podjęła również uczestniczka. W okresach 18.03.1994 r. – 28.08.1994 r. a także 17.07.1997 r. – 18.04.2001 r. uczestniczka była zarejestrowana jako bezrobotna. Uczestniczka pozostawała zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w okresach: 29.08.1994 r. – 30.06.1997 r., 19.04.2001 r. – 25.04.2001

r., 2.11.2007 r. – 31.01.2009 r., 19.03.2009 r. – 30.09.2010 r., 1.10.2010 r. – 5.03.2011 r., 1.05.2011 r. – 12.11.2011 r., 27.08.2012 r. – 21.10.2012 r.,

W okresie od 20.06.1995 r. do 19 czerwca 1997 r. uczestniczka przebywała na urlopie wychowawczym.

Obecnie uczestniczka pracuje i zarabia około 1.500 zł netto.

/świadczenia pracy uczestniczki k. 148 – 159, dowód z przesłuchania uczestniczki w charakterze strony, protokół rozprawy z dn. 15.03.2016 r. k. 248 – 251/

M. W. (1) w okresie od dnia 20.05.1998 r. do 13.07.1998 r. prowadził działalność gospodarczą, zaś w okresach: 25.10.1994 r. – 30.04.1995 r., 15.05.1993 r. – 15.11.1993 r., 1.09.1987 r. – 31.08.1990 r., 15.05.1995 r. – 29.02.1996 r., 21.06.1997 r. – 15.09.1998 r., 10.2000 r.- 21.12.2001 r., był zatrudniony.

/zaświadczenie z dn. 22.05.2012 r. k. 162, świadectwa pracy wnioskodawcy k. 163 – 160/

Wnioskodawca wyprowadził się w 2011 r. z mieszkania przy ul. (...) w Ł.. Nieregularnie uiszcza alimenty na dzieci.

/zeznania świadka M. W. (3), protokół rozprawy z dn. 21.10.2014 r. k. 135 – 137/

Szacunkowa wartość nieruchomości lokalowej nr 69 położonej w Ł. przy ul. (...), w obrębie W-30 według cen aktualnych i stanu aktualnego wynosi 153.700 zł, zaś według cen i stanu na dzień 12 lutego 2008 r. wynosi 189.700 zł. Stan lokalu z dnia oględzin należy uznać za taki sam, jak z dnia 12 lutego 2008 r., gdyż jego wyposażenie było takie samo. W takiej sytuacji wartość lokalu według stanu na dzień 12 lutego 2008 r. i cen aktualnych również wynosi 153.700 zł.

Koszty przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na nieruchomość lokalową poniesione w 2008 r. wyniosły 889,22 zł.

/opinia biegłego sądowego z zakresu (...) z dn. 6.07.2015 r. k. 181 – 205, uzupełniająca ustna opinia złożona na rozprawie, protokół z dn. 15.03.2016 r. k. 248 – 251, umowa o ustanowienie odrębnej własności lokalu oraz przeniesienia prawa własności repertorium A nr – (...) k. 18 – 20 verte/

Lokal mieszkalny nr (...) przy ul. (...) w Ł. stanowi odrębną własność. Wartość wkładu związanego ze spółdzielczym prawem do w/w lokalu na dzień 14 lutego 2008 r. stanowią 100% wartości rynkowej pomniejszonej o dotację budżetową w wysokości 3,11 zł. W okresie od dnia 18 lipca 2001 r. do dnia 14 lutego 2008 r. M. W. (2) i M. W. (1) nie wnosili żadnych opłat z tytułu spłaty kredytu. Kredyt został bowiem spłacony dnia 27 lutego 1991 r. przez poprzedniego lokatora. Przed ustanowieniem odrębnej własności lokali M. W. (2) i M. W. (1) wnieśli do Spółdzielni dwie opłaty:

- dotację budżetową w kwocie 3,11 zł,
- opłatę manipulacyjną związaną z przygotowaniem dokumentów do wyodrębnienia w wysokości 40 zł.

/zaświadczenie ze SM (...) k. 235/

Uczestniczka zamieszkuje wraz z dwójką dzieci – 12 - letnią M. W. (4) oraz 21 – letnią M. W. (3). Do dochodów rodziny należały również alimenty na dzieci w łącznej wysokości 900 zł. Toczy się postępowanie egzekucyjne w sprawie alimentów na M. W. (4). Pensja uczestniczki nie wystarcza na utrzymanie jej i dzieci, wobec czego zmuszona jest korzystać z finansowej pomocy rodziców.

/dowód z przesłuchania uczestniczki w charakterze strony, protokół rozprawy z dn. 15.03.2016 r. k. 248 – 251/

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd oparł się na całokształcie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy. W szczególności w zakresie ustalenia wysokości nakładów uczestniczki na majątek wspólny małżonków Sąd

wziął pod uwagę dowody ze zgromadzonej w sprawie dokumentacji, popartej nadto dowodami z zeznań świadków i z przesłuchania uczestniczki w charakterze strony.

Opinia biegłego z zakresu wyceny nieruchomości została zakwestionowana przez pełnomocnika wnioskodawcy, który podniósł następujące zastrzeżenia: ustalenie wartości lokalu według niewłaściwej daty stanu lokalu, zastosowanie przy wycenie odniesień do rynków nieruchomości również innych niż tylko (...).

Wnioskodawca i jego pełnomocnik – prawidłowo zawiadomieni o terminie rozprawy – nie stawili się na nią, pomimo wnioskowania o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej ustnej opinii biegłej. Wskazać należy, iż Sąd nie uwzględnił wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o otwarcie rozprawy na nowo. W ocenie Sądu bowiem nagła niedyspozycja substytutu pełnomocnika wnioskodawcy w dniu rozprawy nie może stanowić podstawy do usprawiedliwienia nieobecności pełnomocnika. Argumentacja pełnomocnika świadcząca o niemożności ustanowienia w terminie odpowiedniego zastępcy procesowego nie znalazła zrozumienia ze strony Sądu. Podkreślić bowiem należy, iż pełnomocnikiem głównym, któremu zostało udzielone pełnomocnictwo przez wnioskodawcę był adwokat P. N.. Adwokat E. G. była jedynie jego substytutem. Jakkolwiek niezdolność adwokat E. G. do stawienia się na rozprawie nie ulega wątpliwości wobec przedstawienia zaświadczenia lekarskiego wystawionego przez lekarza sądowego na podstawie dokumentacji z (...) im. Pirogowa, to jednak podobnego usprawiedliwienia nie sposób znaleźć w stosunku do adwokata N.. Pełnomocnik nie wyjaśnił bowiem, dlaczego wobec niedyspozycji substytutu samodzielnie nie podjął się reprezentacji swego mandanta. Ogólne sformułowania dotyczące „nagłego charakteru” dolegliwości substytutu „które nie były do przewidzenia na etapie umożliwiającym pełnomocnikowi wnioskodawcy zapewnienie należytej reprezentacji” pozostały gołosłowne i nie zasługiwały na uwzględnienie.

Co więcej, w ocenie Sądu biegła na rozprawie w dniu 15 marca 2016 r. w sposób wystarczający, rzetelny i pełny ustosunkowała się do wszelkich zarzutów pełnomocnika wnioskodawcy, wobec czego zastrzeżenia wnioskodawcy należało uznać za dostatecznie wyjaśnione. W konsekwencji Sąd dał wiarę opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości w całości, opierając się na niej w zakresie ustalenia wartości składnika majątku wspólnego stron oraz wysokości nakładów poczynionych przez byłych małżonków z majątku wspólnego.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 31 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2082 - dalej k.r.o.) z chwilą zawarcia małżeństwa między małżonkami powstaje z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Katalog składników majątku należących do majątku osobistego każdego z małżonków ustawodawca wskazał w art. 33 k.r.o. Należą do nich m.in. przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej (pkt 1) czy też przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił (2).

Wspólność majątkowa małżeńska ustaje z mocy prawa m.in. z chwilą uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, a także z chwilą zawarcia przez strony w trakcie trwania małżeństwa małżeńskiej umowy majątkowej wspólność ustawową znoszącej (art. 47 k.r.o.). Zgodnie z art. 567 § 3 k.p.c., w związku z art. 688 k.p.c., do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące działu spadku i zniesienia współwłasności, a w szczególności przepisy art. 618 § 2 i § 3 k.p.c. Sąd dokonując podziału majątku wspólnego w pierwszej kolejności ustala skład i wartość majątku podlegającego podziałowi (art. 684 k.p.c.).

W pierwszej kolejności należy odnieść się do żądania uczestniczki ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w treści art. 43 § 1 k.r.o. oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Stosownie do treści § 2 komentowanego przepisu z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Spadkobiercy małżonka mogą wystąpić z takim żądaniem tylko w wypadku,

gdy spadkodawca wytoczył powództwo o unieważnienie małżeństwa albo o rozwód lub wystąpił o orzeczenie separacji. Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym (§ 3). Możliwość ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym byłych małżonków jest zatem wyjątkiem – stanowi bowiem odstępnie od ogólnej reguły stanowiącej, iż małżonkom przysługują równe udziały niezależnie od przyczyn ustania wspólności ustawowej. Możliwość ustalenia nierównych udziałów jest istniejąca w przypadku kumulatywnego zaistnienia dwóch przesłanek: przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu oraz istnienia ważnych powodów, które uzasadniają ustalenie nierównych udziałów.

Wskazuje się, iż przez pojęcie przyczynienia się do powstania majątku wspólnego oznacza całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb (J. S. P., *Udziały małżonków*, s. 291). Ocena ta ma charakter wyłącznie ogólny i przybliżony. Podkreśla się, iż z uwagi na wyjątkowość instytucji ustalenia nierównych udziałów małżonków, stopień przyczynienia się każdego z małżonków może uzasadnić ustalenie nierównych udziałów wtedy, gdy różnica jest istotna i wyraźnie uchwytana, nie ma tymczasem przesądzającego znaczenia nierówność w kontekście rachunkowym (por. K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*. Wyd. 4, Warszawa 2015). Oceniając stopień przyczynienia pod uwagę bierze się wysokość zarobków i innych dochodów każdego z małżonków, sposób inwestowania tych dochodów, nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Podkreślić zaś przede wszystkim należy, iż przy ustalaniu nierównych udziałów w majątku nie uwzględnia się przedmiotów majątkowych, które zostały przez jednego z nich przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, jeżeli weszły do majątku osobistego danego małżonka.

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy iż brak było podstaw do ustalenia nierównych udziałów byłych małżonków W. w majątku wspólnym. W ocenie Sądu dokonanej na podstawie wszechstronnie zebranego materiału dowodowego w sprawie w czasie trwania małżeństwa tj. w latach 1994 – 2013 małżonkowie W. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Początkowo rodzina była utrzymywana przez wnioskodawcę, zaś uczestniczka przebywała na urlopie macierzyńskim i wychowawczym opiekując się dziećmi i domem. W chwili, gdy dzieci poszły do przedszkola, pracę podjęła również uczestniczka. Wnioskodawca i uczestniczka nie czynili nakładów na wspólne mieszkanie, nie przeprowadzali remontów. Nie wykonywali również żadnych inwestycji na przyszłość, które dawałyby podstawę do dokonania oceny w świetle art. 43 §2 k.r.o. Jakkolwiek z materiału dowodowego w sprawie wynika, iż większy wkład w opiekę nad dziećmi i gospodarstwem domowym miała uczestniczka, to jednak rozbieżność ta w ocenie Sądu nie ma charakteru na tyle rażącego, aby uzasadniała odstępnie od ogólnej zasady wskazanej w art. 43 § 1 k.r.o. Stanowi raczej wyraz typowego i powszechnego podziału obowiązków w rodzinie. Okoliczności tej nie niweczy również fakt, iż uczestniczka korzystała z okazjonalnej pomocy finansowej rodziców. Na ocenę wartości udziałów w majątku wspólnym nie może mieć znaczenia również fakt, iż obecnie wnioskodawca uchylił się od obowiązku alimentacyjnego. W szczególności zaś podkreślić należy, iż przy ustalaniu nierównych udziałów małżonków prawnie irrelevantna pozostaje okoliczność, iż uczestniczka do majątku wspólnego wniosła wkład mieszkaniowy, albowiem wkład ten został jej darowany do majątku osobistego.

W sprawie bezspornym między uczestnikami jest, iż jedynym składnikiem majątku wchodzącym do majątku wspólnego małżonków jest prawo własności lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...). Jak zostało wskazane, wartość przedmiotowego składnika majątku Sąd ustalił w oparciu o dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości według stanu na dzień 12 lutego 2008 r. i cen aktualnych na kwotę 153.700 zł.

Wnioski stron w zakresie sposobu podziału przedmiotowego składnika majątku pokrywały się ze sobą co do zasady, różniąc jedynie wnioskami w zakresie wzajemnych spłat. Zgodnie z wnioskami prawo własności przedmiotowego lokalu miało zostać przyznane wyłącznie uczestniczce M. W. (2). Uczestniczka wnosiła o przyznanie jej składnika bez obowiązku spłaty, podczas gdy wnioskodawca wnosił o przyznanie składnika na własność uczestniczki z obowiązkiem spłaty na jego rzecz kwoty 106.250 zł tytułem wartości jego udziału. Zarówno uczestniczka jak i wnioskodawca zgodzili się, iż przyznanie składnika majątku uczestniczce zaspokoi potrzeby mieszkaniowe jej i wspólnych dzieci.

Stosownie do treści art. 567 § 1 k.p.c. w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi. Za nakłady uważa się koszty poniesione na zachowanie, eksploatację lub ulepszenie rzeczy już istniejącej w majątku, zaś za wydatki – koszty związane z nabyciem danego przedmiotu (zob. J. S. Piąkowski, Stosunki majątkowe między małżonkami, Katowice 1965–1966, s. 26). Obowiązek zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód (art. 45 § 1 zd. I k.r.o.), spoczywa na każdym z małżonków. Stosownie do uznawanego w doktrynie stanowiska rozszczenie to wynosi 1/2 „wspólnego” nakładu, co dotyczy sytuacji, w której udziały małżonków są równie (por. Sokołowski T., Komentarz do art. 45 k.r.i.o. [w:] Andrzejewski M., Dolecki H., Haberko J., Lutkiewicz-Rucińska A., Olejniczak A., Sokołowski T., Sylwestrzak A., Zielonacki A., Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, LEX/el., 2013).

W zakresie nakładu zgłoszonego przez uczestniczkę do rozliczenia przez Sąd w toku postępowania wskazać należy, co następuje.

Po wszechstronnym rozważeniu okoliczności sprawy oraz zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd doszedł do przekonania, iż nakładem podlegającym rozliczeniu jest nakład w postaci wkładu mieszkaniowego wniesionego przez uczestniczkę M. W. (2) do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł.. W tym zakresie wskazać należy, iż Sąd na podstawie art. 33 pkt 2) k.r.o. ustalił, że przedmiotowy wkład mieszkaniowy został darowany uczestniczce w czasie trwania wspólności majątkowej do majątku osobistego przez jej ojca R. D. (1). Darczyńca bowiem nie zastrzegł, iż darowizna została uczyniona na rzecz obojga małżonków W.. Następnie dnia 18 lipca 2001 r. pomiędzy Spółdzielnią Mieszkaniową (...) a wyłącznie uczestniczką została zawarta umowa o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku nr (...) przy ul. (...). W treści umowy wskazano, iż członek spółdzielni, tj. M. W. (2), wniósł wkład mieszkaniowy w wymaganej wysokości oraz zobowiązał się uiszczać opłaty określone w ustawie i statucie spółdzielni.

Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu jest prawem niezbywalnym (art. 218 par. 1 ustawy Prawo spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. (t.j. Dz.U. Nr 30, poz. 210 ze zm. na dzień powstania wspólności majątkowej). Zbywalnym prawem był natomiast wkład mieszkaniowy wniesiony do spółdzielni, stanowiący wartość 100% wartości rynkowej lokalu. Przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przysługującego wyłącznie M. W. (2) w prawo odrębnej własności lokalu, nastąpiło po powstaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, zaś jako współwłaściciele we wspólności ustawowej małżeńskiej zostali wpisani oboje małżonkowie. W toku postępowania nie zostało wykazane, aby ustanawiania odrębnej własności lokalu małżonkowie ponieśli jakiegokolwiek koszty wykupu. Jedynymi wynikającymi z aktu notarialnego kosztami są koszty sporządzenia aktu oraz uiszczony dotacji. Uznać zatem należało, iż do ustanowienia odrębnej własności lokalu doszło bez uiszczenia jakiegokolwiek ceny wykupu, wyłącznie zaś z uwagi na przysługujące uczestniczce spółdzielcze lokatorskie prawo do przedmiotowego lokalu i wniesiony w związku z tym przez nią wkład mieszkaniowy. W tej sytuacji Sąd uznał, iż wniesiony przez uczestniczkę M. W. (2) wkład mieszkaniowy stanowił nakład z jej majątku osobistego na majątek wspólny małżonków w postaci prawa odrębnej własności lokalu. W oparciu zaś o opinię biegłego z zakresu wyceny nieruchomości Sąd ustalił, iż całkowity koszt przekształcenia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w prawo odrębnej własności w lutym 2008 r. wyniósł 889,22 zł. Tylko i wyłącznie ta kwota została poniesiona przez oboje małżonków z majątku wspólnego. Ustalenie wartości poniesionych przez małżonków wspólnie nakładów musi nastąpić w ocenie Sądu według stanu na dzień ustanowienia odrębnej własności lokalu, a więc na dzień 14 lutego 2008 r. Wartość nieruchomości według stanu i cen w tej dacie wynosiła 189.700 zł, zaś koszt ustanowienia 889,22 zł, co stanowi około 0,5%. Przekładając to na grunt wartości mieszkania według stanu z daty ustanowienia odrębnej własności lokalu i cen aktualnych, tj. kwoty 153.700 zł wskazać należy, iż wartość poniesionych przez małżonków z majątku wspólnego kosztów według cen aktualnych wynosi 768,50 zł.

Do aktywów majątku wspólnego byłych małżonków należą zatem wartość nieruchomości nr 69 przy ul. (...) o wartości 153.700 zł pomniejszona o uiszczony przez uczestniczkę z majątku osobistego nakład w postaci wkładu mieszkaniowego o wartości 152.931,50 zł, co daje kwotę 768,50 zł. Wobec ustalenia, iż udziały małżonków w majątku są równe, każdemu z nich przysługuje udział o wartości 384,25 zł.

Wobec przyznania uczestniczce M. W. (2) jedyne go składnika majątkowego o wartości 768,50 zł, kwota należna wnioskodawcy od uczestniczki wynosi 384,25 zł, o czym Sąd orzekł w punkcie III. 2/ sentencji postanowienia.

W pozostałym zakresie żądania stron podlegały oddaleniu ze wskazanych wyżej względów.

§ 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) przewiduje, iż zasądzać opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, zaś podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozporządzeniu. W sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu, sąd podwyższa o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach. Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 615 ze zm.) koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa.

Z uwagi na powyższe, na podstawie § 6 pkt 6 w zw. § 2 ust. 3 komentowanego rozporządzenia Sąd przyznał pełnomocnikowi z urzędu uczestniczki M. W. (2) wynagrodzenie w kwocie 4.428 zł (3.600 zł + 23% VAT), zaś na podstawie art. 29 ust. 1 Prawa o adwokaturze nakazał je wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi (pkt. V. i VI. Sentencji postanowienia).

Na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od obciążenia kosztami strony zobowiązanej do ich poniesienia. Możliwość zastosowania odstąpienia od obciążenia strony kosztami procesu ma charakter wyjątkowy i zależy od swobodnego uznania sądu. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, iż do kategorii oceny należą w szczególności charakter sprawy i ocenny oraz zależny w wielu aspektach od uznania sędziowskiego charakter roszczenia. Ocena, czy powinien być zastosowany, zależy od konkretnego stanu faktycznego. Decydujące są jednak trudne warunki materialne strony.

W niniejszej sprawie, z uwagi na jej charakter, każdy z uczestników obowiązany był do poniesienia kosztów postępowania związanych ze swoim udziałem w sprawie. Ze względu na trudną sytuację materialną wnioskodawczyni została zwolniona od kosztów sądowych w części ponad kwotę 600 zł, a także został dla niej ustanowiony pełnomocnik z urzędu. Uczestniczka sama wychowuje dwójkę dzieci, z czego jedno niepełnoletnie. Sama pokrywa koszty utrzymania mieszkania, zaś alimenty od byłego męża są opłacane nieregularnie. Uczestniczka posiada zatrudnienie, jednak jej dochody są relatywnie niskie. Również stan majątkowy wnioskodawcy jest przeciętny i niezadowolający, o czym świadczy choćby znaczna nieregularność w płaceniu alimentów na dzieci. W związku z powyższym Sąd postanowił nie obciążać uczestników nieuiszczonymi kosztami postępowania, orzekając jak w punkcie VII. sentencji wyroku.

Art. 520 § 1 k.p.c. statuuje zasadę, iż każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Stosownie zaś do przepisu art. 520 § 2 k.p.c. jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. Przedmiotowa regulacja dotyczy również zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Co więcej, w przypadku sprzeczności interesów uczestników postępowania, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie (§ 3). W postępowaniu nieprocesowym ciężar ponoszenia kosztów jest uregulowany odmiennie niż w procesie, w którym przegrane sprawy z reguły wywołuje skutek w postaci obowiązku

zwrotu kosztów, co wynika z zawartego w art. 520 § 2 i 3 k.p.c. wyrażenia "sąd może". W postępowaniu nieprocesowym zadaniem Sądu rozstrzygającego jest dokonanie oceny, czy rodzaj sprawy, jej okoliczności, wątpliwość występujących w niej zagadnień prawnych czyniły i w jakim zakresie nietrafność lub nawet oczywistą niesłuszność stanowiska któregoś z uczestników w tym sensie "przegrywającego sprawę" i w konsekwencji zasądzenie zwrotu kosztów bądź też oddalenie wniosku.

W sprawach o podział majątku wspólnego nie występuje sprzeczność interesów, o której mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., niezależnie od stanowiska stron i zgłaszanych przez nie twierdzeń i wniosków w przedmiocie składu, wartości i sposobu podziału majątku wspólnego. W postępowaniu tym strony są także w równym stopniu zainteresowane rozstrzygnięciem i ich interesy są wspólne o tyle, że celem postępowania jest wyjście ze wspólności majątkowej i uregulowanie wzajemnych stosunków majątkowych (por. post. SN z dnia 2013.10.23, IV CZ 74/13, LEX nr 1388478).

Taka też sytuacja zachodziła w niniejszym postępowaniu, wobec czego w ocenie Sądu brak było podstaw do uznania, iż interesy uczestników postępowania były sprzeczne i w konsekwencji do odstąpienia od rozstrzygnięcia o kosztach postępowania na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., o czym Sąd orzekł w punkcie VIII. sentencji postanowienia.